

Forord

Med dette dobbelte temanummer af Danmarks førende – og eneste – landbohistoriske tidsskrift sætter vi fokus på bygninger, landsbyer og agersystemer indenfor den såkaldt lange middelalder, der strækker sig fra jernalder til nyere tid. I en ældre opfattelse af middelalderen var denne historiske periode en mørk og stillestående tid mellem det romerske imperiums fald og den nye tid, som begyndte med renæssancen. Middelalderen var imidlertid fuld af forandringer også inden for både bygningskonstruktion og såvel landsbyens som agersystemets udvikling. Om dette faktum kan læseren på de følgende sider finde ny viden.

De første fire artikler handler om middelalderens bygninger og deres udvikling. Med udgangspunkt i arkæologien giver Mette Svart Kristiansen en oversigt over den hidtidige forskning i bygninger på landet. Hun peger på en række metodiske problemer og diskuterer den fremtidige forskningsindsats. Marie Foged Klemsen fokuserer på de jyske bondehuses konstruktioner i tidlig middelalder og sammenfatter resultaterne af de mange arkæologiske udgravninger af landbrugets huse fra denne

periode. Henriette Rensbro har undersøgt bygningskonstruktioner på landet i Østdanmark indenfor perioden 1200-1600 og hun peger på, at det element, som primært definerer en konstruktionstype, er den tagbærende konstruktion. Mogens Bo Henriksens artikel om de fynske hus- og gårdtomter fra hele perioden mellem tidlig middelalder og renæssancen er også skrevet ud fra et arkæologisk perspektiv. På grundlag af arkæologiske udgravninger foretaget på Fyn viser han, ved holde dem op imod den tidligere forsknings teorier, at billedet af middelalderens huse er meget broget. Set under ét er de fire ovenstående artikler med til at pege på, at der i den fremtidige forskningsindsats omkring middelalderens bygninger er brug for nye teoretiske og metodiske overvejelser, der bygger på de mange arkæologiske fund, som allerede er gjort gennem årene.

Efter disse undersøgelser af middelalderens bygninger bliver læseren i den femte artikel ført bort fra nærstudiet af de enkelte bygninger. Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen, Peder Dam og Laura Molbæk-Steen sig Hedemand giver her et bud på, hvordan den nyeste IT-teknik og nye

undersøgelsesmetoder kan anvendes til at finde nye svar på spørgsmål om bebyggelser i større helheder. De undersøger, om torperne – de fra adelbyerne udflyttede bebyggelser – blev placeret på marginal jord eller om de i deres placering var begunstiget, fordi lokaliseringen kunne tilpasse sig datidens landbrug. Undersøgelsen bygger på en analyse af torpernes placering set i forhold til nutidens jordklassificering.

Den sjette og sidste artikel handler om agersystemer i landbruget. Ole Vejbæk har sat sig for at undersøge agerryggenes oprindelse og udvikling

fra jernalderens små agerbede med en agerbredde på én til halvanden meters bredde over de smalle agerrygge på omkring fire meters bredde til de højryggede agre med en agerbredde på gennemsnitligt 14 meter, som vi møder i nyere tid.

De seks artikler giver et indblik i de vanskeligheder, der er forbundet med at følge udviklingen gennem middelalderen.

*Peter Korsgaard
Adam Schacke
Holger Villumsen*